

Confutatio Testimonii per Quæstionem expressi.

clarat. Noluerunt plerique vel audire tantum, qui dominum accusaturi descenderent; adeo non cruciandos illos esse existimabant, ut injuriosum quid atque impium dominorum in perniciem extorquerent. Id porro quam sanctum prudenter, quam sapienter observatum, Judices. Nam cui tandem domino securum esse liceat, aut quem vacare unquam metu posse censebitis, si servorum calumniis atque criminationibus locus patuerit? Quis deteriorum multo eorum qui impugnant, quam eorum qui servant, conditionem non putet, si minitari dominis accusationes servi audeant? si trahere eos in iudicium quacumque tandem de causa confidant?

Et illud adjicite, Judices, eam esse ejusmodi hominum naturam atque indolem, ut tentari mercede, corrumpi beneficio, perterriti minis, superari mortis metu, obtinendæ salutis expectatione allici facile possint. Atque illa sunt, quæ causæ suæ firmamenta, contra Mariæ innocentiam adhibuerunt homines malevoli, & instructæ in Reginam sanctissimam calumniæ artifices. Hinc enim promissa, inde graves minas, hinc mercedem amplissimam, inde cruciatus acerbissimos, hinc spem impertiendæ vitæ, inde mortis metum composuere; ut, quos non alliceret spes præmiorum, eosdem suppliciorum timor infingeret.

Valeant ergo, Judices, illa testi-

monia per cruciatus expressa; nullo habeantur in loco eorum accusationes, quos sic gubernat dolor, flectit libido, corrumpit spes, infirmitat metus, nullus ut veritati locus relinquatur. Torqueatur Mariæ vita, & ex ea queratur, num quod lateat facinus, num quæ insidiæ occultentur, num qua in Elizabetham conjuratio se prodatur. Nihil erit erroris in causa, nec obscuritatis; si à vobis vitæ integerrimæ perpetua vox, quæ gravissima debet esse, audiatur. Tunc patebit vobis, quam malignè literas illas à Mariæ scriptas accusatores ostentent, quas vel accusatorum malitia supposuit, vel librarii perfidia exaravit.

Quid restat, Judices, nisi ut per vestram fidem, per æquitatem vestram, per infortunatæ Reginæ calamitatem etiam atque etiam vosorem atque obtester, ne serpere ulterius maledicentium invidiam patiamini. Si quam culpæ partem infelix Maria admisisset, an non illud, quodcumque est, videri potuit eluisse satis durissima viginti annorum captivitate? an non fatiatus abunde est adversariorum furor, qui tales vel ab experte sceleris penas repetierint? Quid in illius vitam inquirunt, quam brevi luctus & dolor totque ærumnis afflicta valetudo eripiet. Sinite illam latebris immori; neque committite, ut exprobrari vobis aliquando possit, vos innocentis Reginæ sanguine vestras manus polluisse.

LIBER QUINTUS.

De Argumentatione.

Postquam egimus de Locis Oratoriis tam Infitis, quam Assumptis, seu de Locis cum Intrinsicis, tum Extrinsecis petitis, ex quibus eruuntur argumenta ad faciendam fidem idonea; restat, ut, quo pacto tractari argumenta illa atque ornari possint, doceamus.

Quæres igitur: Quomodo tractantur & ornantur argumenta?

R. Per Argumentationem.

Quid est Argumentatio?

R. Est dispositio quedam propositionum ac sententiarum, ex quibus legitima conclusio elicitur.

ARTICULUS PRIMUS.

De Argumentatione in genere.

Quotuplex est Argumentatio?

R. Alia Philosophorum, alia Oratorum est propria.

Quotuplex est Argumentatio Philosophica?

R. Duplex. Alia perfecta, quam illi *Syllogismum* vocant, alia imperfecta, quam appellant *Enchymema*.

Quid est Syllogismus?

R. Est Argumentatio constans tribus propositionibus, quarum prima dicitur à Philosophis *Major*, secunda *Minor*; tertia *Consequentia*; quæ ita disponuntur inter se, ut concessis duabus prioribus, tertia necessario admitti debeat, v. g. omnis virtus est laude digna, sed Temperantia est virtus, igitur Temperantia est laude digna.

Quid est Enchymema?

R. Est Argumentatio constans dua-

bus propositionibus, quarum alteram *Antecedens*, alteram *Consequens* nuncupant, v. g. Omne vitium turpe est, ergo Ebrietas est turpis.

Quare isthæ Argumentatio vocatur imperfecta?

R. Quia in ea subauditur una è tribus propositionibus, ex quibus Syllogismus componitur; unde licet semper negare conclusionem, donec ad perfectam revocetur, v. g. Omne vitium est turpe, sed Ebrietas est vitium, igitur Ebrietas est turpis.

In quo differunt Argumentationes Rhetorum à Philosophicis?

R. 1. Quia Rhetorum Argumentationes non continent semper rationes veras, seti interdum, aut etiam sæpe verisimiles tantum. Philosophicæ verò nihil habere debent nisi verum.

R. 2. Quia Philosophus habet Argumentationes nudas ac simplices, quas certo semper propositionum ordine & sine artificio exquisito proponit; Rhetor è contrario suam in collocandis, amplificandis ornandisque propositionibus ita ponit industriam, ut tamen artem dissimulet. Cujus rei ratio ex eo repetenda; quod Philosophus probare tantum, Rhetor & probare, & probando placere etiam intendat. Hinc fortè manavit tritum illud Zenonis Stoici dictum, qui Philosophiam adstrictæ manui & in pugnum collectæ, Rhetoricam verò eidem expansæ & explicitæ comparabat.

Quomodo utriusque discrimen in exemplo revinceres?

R. Sit illud demonstrandum Judicibus,

bus, *Emilium* fuisse à *Lepido* propinquo suo interfectum, ut hereditatem ejus occuparet. Si nulli sint testes illius parricidii, sed mera tantum conjectura, ita rem aggreditur *Philosophus*. Ille credendus est occidisse propinquum suum divitem, qui pauper erat, & hominis divitis heres futurus; atqui talis erat *Lepidus*; Ergo *Lepidus* credendus est occidisse propinquum suum.

Quomodo Rhetor eandem propositionem probabit?

R. Hoc pacto. Inhiabat *Lepidus*, inquit, amplissima hereditati homo alioqui vita profligatissima. Accedebat ad singularem nequitiam scelerum omnium inventrix egestas; urgebatur à creditoribus; jamque ostentabantur misero carcer ac compedes. Quò se verteret demum tanto in discrimine? quid expectandum ab homine sic comparato, nisi ut carcerem & alia omnia pericula redimeret facinore sibi facili? Quanquam, quid immoror in convincendo auctore sceleris? non alia bene multa satis probant, quid in hac occasione potuerit? &c. Utra porro Argumentatio alteri præferenda? sentient, qui intelligunt.

ARTICULUS II.

De Argumentatione Rhetorica.

Quid est Argumentatio Rhetorica?

R. Est apta & exquisito cum artificio facta propositio, ex quibus argumentum constat, dispositio, unde legitima conclusio elicitur; & amplificata ornataque efflorescit oratio.

Quotuplex est Argumentatio Rhetorica?

R. Multiplex: quas inter hæc vulgò quatuor recensentur. Rati-

cinatio, Sorites, Enthymema, Dilemma.

Quid est Ratiocinatio?

R. Est Argumentatio omnium perfectissima, per quam tractatur & amplificatur Argumentatio Philosophica, & quæ tunc adhibetur, cum majori amplificatione indiget Oratio.

Quot in partes distribuitur Ratiocinatio?

R. In quinque partes, quas *Tullius* lib. I. de *Inventione* n. 67. ita recenset. *Quinque sunt igitur, inquit, partes ejus Argumentationis, quæ per Ratiocinationem tractatur, Propositio, per quam breviter locus is exponitur, ex quo vis omnis oportet emanet Ratiocinationis. Propositionis Approbatio, per quam id, quod breviter expositum est, rationibus affirmatum, probabilius & apertius fit. Assumptio, per quam id, quod ex Propositione ad ostendendum pertinet, assumitur. Assumptionis Probatio, per quam id, quod assumptum est, rationibus probatur. Complexio, per quam id, quod conficitur, ex omni argumentatione breviter exponitur.*

Hæc porro quæ de Ratiocinatione retulimus ex *Tullio*, ut clariora fiant, & ipsum Ratiocinationis artificium apertius pateat, rem in exemplo statuemus, quo juvari deinde exercitatio possit.

ARTICULUS III.

De Artificio tractandæ Ratiocinationis Oratoricæ.

Quodnam est artificium tractandæ Ratiocinationis Oratoricæ?

R. I. Debet Orator attendere, quid sibi probandum incumbat. 2. Rationes quærere ad id probandum idoneas. 3. Rationes illas revocare ad Argumentum Philosophicum. 4. Argumentum tractare Oratorio modo. Quis-

Quisnam ille est modus Oratoricus?

R. Ut duabus prioribus Propositionibus Argumenti Philosophici, Majori nimirum ac Minori, quas vocant, sua probatio adjungatur; quæ dux partes tribus argumenti Philosophici partibus additæ Ratiocinationem Oratoriam efficient Quinquempartitam. Prima pars vocatur Propositio. Secunda, Probatio Propositionis. Tertia, Assumptio. Quarta, Probatio Assumptionis. Quinta, Complexio. Unde patet Ratiocinationem nihil aliud esse, quàm Syllogismum probatum & dilatatum, cui deinde amplificatio & ornatus accedit.

Sit itaque illa sententia per Ratiocinationem Rhetoricam pertractanda. *Vitæ puritas in primis colenda est, omnique studio retinenda.* Quærenda erit primùm ratio, quæ persuadere illud possit ex *Locis Oratoriis*, v. g. hæc afferri potest ex *Loco communi*, quem appellavimus *ab Effeltis*, quia vitæ puritas arctissimam cum Deo conciliat amicitiam. Unde eruetur hæc Argumentatio more Philosophico. Colendum illud est omnique studio retinendum, quod arctissimum est cum Deo amicitia vinculum; sed vitæ puritas arctissimum est cum Deo amicitia vinculum; igitur ea est magnopere colenda, omnique studio retinenda.

Deinde Argumentationem illam ita poterit Orator dilatare & in quinque Ratiocinationis partes sic distribuere. 1. Ut Propositio sit hæc, *Divina amicitia omni studio colenda ac retinenda.* 2. Ut Propositioni subjiciatur ista ratio, quæ ejus Probatio sit; *Quia à Deo omnia bonorum genera derivantur.* 3. Ut sequatur hæc Assumptio. *At vitæ puritas divine amicitia vinculum est.* 4. Ut afferatur Probatio Assumptionis, ista

Le Jay, Tom. I.

nimirum. *Quia similitudo amicitiam parit, cumque Deus sit ipsa puritas, non potest eos non diligere, qui hac virtute præstant.* Denique ut sequatur Complexio. *Colendam esse vitæ puritatem.*

Tum singulas illas Quinquempartitæ Ratiocinationis partes ita poteris amplificare & ornare, & orationem conficere.

PROPOSITIO.

Divina amicitia omni studio colenda ac retinenda.

Si communis amicitia ratio illud in hominum animis pondus ac momentum habet, ut nihil huic præponendum mortales existiment, quis erit tam parum æquus rerum æstimator, qui sibi longè potiori jure ardentiorique studio, quæ Deum inter & hominem intercedit, amicitiam colendam non reputet atque retinendam.

PROBATIO PROPOSITIONIS.

Quia à Deo omnium bonorum genera derivantur.

Etenim cum utilitatis rationibus maximè ducantur homines, quid est in humana vita boni, quod, ut inde acceptum, ita etiam huc referri non debeat? Si enim vitam dices? Et ipse Deus hanc mortalibus omnibus impertiit. Si honores? ipse gloria omnis justissimus est & æstimator & dispensator. Si voluptates? friviles sunt & noxiæ, quæcumque ab eo non dimanant. Si divitias? & in eo tantæ sunt, ut cumulatissimè hominis quantumvis avidi cupiditatem explere possit.

ASSUMPTIO.

At vitæ puritas divinae amicitiae vinculum est.

Atque inde arbitror satis intelligitis, quæ sit divina vis amicitiae, quam qui negligat, nã ille non impius modo, sed etiam stupidus & amens haberi possit. Quod si ita est, qua tandem ope, & cuius rei beneficio bonum illud infinitum consequemur? an superbia fortasse & caecamentis temeritate? vanissimè. An vitæ molli & deliciis luxuque distulente? stultissimè id quidem. An divitiarum jactantia? nequaquam. Quid est igitur, qua tandem arte potissimum divinam illam amicitiam nobis conciliare possumus? Vitæ puritas & morum innocentia hujus est felicitatis conciliatrix, hujus conjunctionis vinculum & amicitiae nexus. Atque utinam cæci mortales intelligerent, quantum in ea virtute momentum sit ad veram germanamque felicitatem! utinam omnia studia viresque eò conferrent, ut eam in se morum integritatem efformarent! Fugerent profectò molles voluptatum illecebras, & quanto cupidius laxioris solutiorisque vitæ formam confectantur, tanto morum innocentiam ardentius concupiscerent.

PROBATIO ASSUMPTIONIS.

Quia similitudo amicitiam parit.

Neque enim fieri ullo modo potest, quin infinito quodam amore Deus optimus maximus prosequatur eum, quem sui simillimum viderit. Et verò quæ major cum divina natura fingi similitudo potest, quam si quis ipsius sanctitatem morum innocentia æmuletur; & quantum

mortali fas est, in se quasi representet? Etenim divina mens incorrupta est, & ab omni terrena concretione rerumque corporearum contagione atque affinitate remotissima; uti etiam ab omnibus corporeæ voluptatis sordibus vitæ puritas abstrahit. Divina mens immortalis est, ut & sua est morum innocentiae vitæque integritati immortalitas.

COMPLEXIO.

Colendam esse vitæ puritatem.

Quis ergo jam de salute sua sit parum adeo sollicitus & inimicus puritatis sanctitatisque, ut hanc non summo quodam amore studioque prosequatur, quam noverit esse vinculum, quo humana natura divina conciliari possit? sine qua omnis virtutis splendor extinguitur necesse est & intereat? quæ mundissimum est speculum, cujus beneficio divina in se naturæ similitudinem efformet? quæ brevis est & compendiosa via, qua ad intimam cum divino Numine conjunctionem homo pervenire possit?

ARTICULUS VI.

Exempla Ratiocinationis e Cicerone.

Quoniam Ciceronem secuti sumus hactenus viæ ducem, non est integrum, vel cum metas propè contigisse nobis videmur, ab eodem declinare. Videamus ergo quomodo Ratiocinationem illam perfectam, de qua egimus, ipse pertractet.

Exemplum dabit Oratio pro Lege Manilia n. 47. Ubi probat committendum esse Pompejo Exercitus Romani imperium propter Imperatoris ipsius

PROBATIO ASSUMPTIONIS.

n. 48.

Magnas res domi militiæque, terræ marique feliciter gessit.

Itaque non sum predicaturus, Quirites, quantas res ille domi militiæque, terræ marique, quantaque felicitate gesserit: ut ejus semper voluntatibus non modo cives assenserint, socii obtemperarint, hostes obedierint, sed etiam venti tempestatesque obscurandarint. Hoc brevissimè dicam, neminem unquam tam impudentem fuisse, qui à diis immortalibus tot & tantas res tacitus auderet optare, quot & quantas dii immortales ad Cn. Pompejum detulerunt: quod ut illi proprium sit ac perpetuum, Quirites, cum communis salutis atque imperii, tum hominis ipsius causa, sicut facitis, velle & optare debetis.

ipsius felicitatem. Hoc ergo argumentum habebat in Ratiocinationem oratoriam dilatandum. In deligendo Imperatore non bellicarum tantum virtutum, sed felicitatis ipsius etiam ratio habenda est, sed Pompejus bellicas virtutes cum felicitate conficiat. Igitur Pompejus est Imperator deligendus. Rem ita conficit Ratiocinatione Quinquupartita seu perfecta.

PROPOSITIO.

In deligendo Imperatore non tantum virtutis bellicæ, sed etiam felicitatis habenda ratio est.

Ego sic existimo, Maximo, Marcello, Scipioni, Mario & ceteris magnis Imperatoribus non solum propter virtutem, sed etiam propter fortunam sapius imperia mandata, atque exercitus fuisse commissos.

PROBATIO PROPOSITIONIS.

Quia summis viris ad magnas res bene agendas divinitus adjuncta est fortuna.

Fuit enim profectò quibusdam summis viris quedam ad amplitudinem & gloriam, & ad res magnas bene agendas divinitus adjuncta fortuna.

ASSUMPTIO.

Pompejus fuit semper felix.

De hujus autem hominis felicitate, qua de nunc egimus, hac utar modulatione dicendi, non ut in illius potestate fortunam positam esse dicam, sed ut præterita meminisse, reliqua sperare videamur; ne aut invisæ diis immortalibus oratio nostra, aut ingrata esse videatur.

COMPLEXIO.

Igitur Pompejus deligendus est Imperator.

Quare cum bellum ita necessarium sit, ut negligi non possit, ita magnam, ut accuratissime sit administrandum, & cum eî Imperatorem præficere possitis, in quo sit eximia belli scientia, singularis virtus, clarissima auctoritas, egregia fortuna; dubitabitis, Quirites, quin hoc tantum boni, quod à Diis immortalibus oblatum & datum est, in Rempublicam conservandam atque amplificandam conferatis?

Similiter in Miloniana hoc instituit argumentum, quod Ratiocinatione perfecta dilatatur atque exornatur. Licet occidere Insidiatorem, Clodius fuit Insidiator, ergo licuit Clodium occidere.

Nam Propositionem, licet occidere Insidiatorem, primum exponit, eandemque probat multis exemplis à n. 7. ad 23.

Deinde dilabitur ad Assumptionem, nempe Clodius fuit insidiator, cujus probationem affert in tota cædis narratione, quam ita comparat, atque instruit, ut ex singulis rerum adjunctis appareat, Clodium fuisse insidiatorem, à n. 24. ad num. 32.

Sequitur Complexio qua concludit jure Clodium occisum fuisse.

Exercitationem geminam more nostro adjungemus, quæ exactam ad traditas supra leges Ratiocinationem perfectam referent.

EXERCITATIO.

Lucilius Cacilius Metellus, Pontifex Maximus, dum Vesta Templo deflagrante, Palladium Troja quondam advectum mediis è flammis eripit, oculos amisit. Agitur in illum contenditurque auferendam illi Pontificiam dignitatem.

Oratoria Ratiocinatio perfecta.

SYNOPSIS.

Quærenda 1. ratio est, quæ persuadere illud possit ex Eocis Oratoriis. Ductetur illa à Consequentibus, quia non potest amplius eo munere defungi. Unde eruetur hæc argumentatio Dialectico more: Non debet ille tolerari in munere præsertim sacro, qui non potest omnino eo defungi: sed Metellus non potest eo defungi. Ergo non debet in eo retineri.

Deinde hæc argumentatio in quinque partes distribuetur Oratorio modo. Quarum erit prima pars propositio, nempe, non debet ille tolerari in eo munere, quo defungi non potest. Quam sententiam dilabit in Periodum, dicitque Reip. munera non esse vana & inania nomina, sed complecti illa multa officia, ad quæ aspirare non debet, qui illis defungi non possit.

Secunda pars erit Probatio Propositionis.

nis. Quia non decet dignitatem geri ab eo, qui illam administrare non valeat. Amplificabit hoc per varias Interrogationes & Antitheses. Illud est enim nomine, non re defungi; Magistratus frui emolumentis & honore, quæ officio nullo promereri possis.

Tertia pars Assumptio. Sed Metellus non potest defungi munere Pontificio; id tractabitur per Apostrophen ad Metellum, vel per communicationem cum auditoribus. Poterit præire Prolepsis, qualugebit funestum & Metelli & Reip. fatum, quod vir tantus inutilis Reip. factus fuerit.

Quarta Pars Probatio Assumptionis quæ gemina erit: prima fiet per Enumerationem, recensendo ea omnia officia quæ Pontificia dignitas complectitur, ut sunt Auspicia, Haruspicia, Tripudium, victimarum inspectio quæ homo cæcus præstare non potest. Secunda, quia requiretur quotidie voluntas Deorum à Pontifice, qua in te satisfacere interrogantium votis non poterit; hinc Deorum indignatio.

Quinta pars Complexio. Non esse retinendum Metellum: tractabit illam hortando Judices, ut aliis muneribus compensent jacturam, quam Metellus sui muneris patietur.

ORATIO.

Non est vanum & inane nomen aut honorifica tantum appellatio Pontificis Maximi dignitas, Judices; sed veris necessariisque officiis ita continetur tota, ut qui defungi illis non possit, is ad eandem vel obtinendam, vel etiam retinendam non debeat aspirare.

Quid enim est non modò ab institutis Reipublicæ alienum magis, sed ipsi etiam rationi minus consentaneum; quam ut decoretur quispian amplissimo Reipub. totius magistraturæ, qui ad obeundum illum ineptus ex omni parte videatur? Præfulgeat ille scilicet speciosis primariae dignitatis insignibus, quam ad exercendam ineptus ex omni parte censerit debeat. Plenos honore titulos ambiat, quos nullo labore suo rependere aut compensare teneatur?

Eos.

Propositio. Non debet illi retineri in ea dignitate qua fungari non potest.

Probatio Propositionis. Quia non potest.

Eos percipiat fructus & emolumenta sui auneris, quæ nullum obsequium, nullum officium valeat promereri? Hoccine putatis illustrari magistratum, an potius eundem decorari? creditis hoc in honorem Reip. ac non magis in contumeliam vertendum esse?

Assumptio. Non potest Metellus defungi officio Pontificis.

Equidem fateor, Cacili Metelle, hoc contigisse luctuoso Reip. fato, quod privatus oculis fueris. Amisimus in te civem optimum, & de hac civitate totoque adeo imperio bene meritum: dolemus virum egregium, & ad omnia Reip. munera non tam factum, quam natum, ita repente concidisse, ut ad capeendam gerendamque dignitatem, qua functus es tam egregiè ad hunc usque diem, ineptus omnino evaseris. Habet sanctissimorum Numinum Religio quod conqueratur ereptum sibi illum Pontificem, qui tanto pietatis studio, tam singulari diligentia res sacras hæc obierat. Verum quid aliud possit deinceps tua causa hæc civitas, quam dolere? quam navare ipsi tibi operam possumus, ex quo oculos amisisti? an superest tibi facultas aliqua unde supplere oculorum vicem liceat? Tunc ipse cum retinere magistratum sustineas, cujus peragendis officiis imparem te satis experiris.

Probatio Assumptionis. Quia capus oculis non potest observare voluntatem magistratum passum a vium, neque inspicere varios palpantium.

Nam quo tandem pacto sacris præpositus & sacrificiorum omnium supremus moderator atque arbiter aspicere possis volatum avium aut eatumdem passum observare? quæ ratione solemnes ritus & sacras adhibere ceremonias, sine quibus stare Religio non valeat? Tunc immolare victimas & varios palpantium adhuc Extorum motus inspicere aut perferutari captus oculis aggrediare? Tamen hæc sunt quibus Pontificia dignitas continetur: his attendere summum Sacerdotem oportet, &

Le Jay, Tom. I.

in iisdem totum occupari. Quod nisi exequatur diligenter, ac sedulo peragat, jacebit interim Deorum Religio, ceremoniarum negligentur, & omnis sacrorum ritus penitus exolefcet. Erit nimirum cessante atque otiante Pontifice, qui Deorum voluntatem dubiis in rebus exquirat? qui placare iratos superos per sacrificia fatagat? qui Reip. detrimentis ire obviam piaculares offerendo victimas necessarium putet?

Videtis ergo, Judices, quanti momenti sit præesse aliquem sacris solemnibus, qui defungi isto munere cum dignitate possit. Quanquam ejicietur turpiter suo de loco civis optimus, & suis in Remp. meritis spectatissimus? Spoliabitur dignitatis suæ insignibus verendus Pontifex, quem tot virtutum gloria ad hunc usque diem decoravit? Jacebit sine honore, sive virtutis præmio, qui proprio discrimine sacrum Palladium, præsidium hujus urbis mediis è flammis eripuit? Absit hoc à nobis Judices: compensetur, ut pat est, tanti viri virtus, & perpetuis honorum monumentis cumuletur. An nunquid est nullum aliud in Reip. munus, quod exercere Metellus etiam privatus oculis possit? Non habetis dignum aliquod tanto viro præmium, quod impertiri liceat? Præficite illum consiliis vestris. Remp. nostram sapientia sua regat ac moderetur. Nihil, quod è re fuerit hujus urbis, quod ad imperii nostri dignitatem pertinebit, sine ipsius suffragio atque calculo peragatur. Decorate illum perennibus debitisque tanta virtuti insignibus, cumulate opibus domum ejus; familiam totam liberalitate atque munificentiæ vestra exornate. Denique dum sit aliquis summus Pontifex, qui varias dignitatis illius vices obeat,

Complexio. Non est retinendus in Pontificia dignitate.

nulli rei parcite, ut aliquod in hac sua calamitate solatium Metellus consequatur.

ALIA EXERCITATIO.

Metellum in Pontificia Dignitate esse retinendum.

Oratoria Ratiocinatio perfecta.

SYNOPSIS.

1. RATIO reperetur ab Effectis & Consequentibus, quia nimirum Respub. eripiendo Pontificiam dignitatem Metello sustineret labem ingrati animi, & ingentia ferret damna: unde eruetur hæc argumentatio. Non debet illud committere Resp. unde ingrati animi labem sustineret & ingentia ferret damna; sed si auferatur Metello Pontificia dignitas, Respub. sustineret labem ingrati animi & ingentia ferret damna. Ergo, &c.

2. Tractabit hanc argumentationem & distribuere in quinque partes, quarum pars prima erit Propositio: Nimirum tanto studio cavere debet Respublica, ne ingrata videatur in cives, quanto ne detrimentum ferat.

Secunda Pars, erit Probatio Propositionis: quia debet alere in civibus studium Reip. compensando accepta ab iis beneficia, hic est enim stimulus, quo provocantur ad magna quæque; quod nisi faciat, quis operam Reip. navare sustineat? Tractabitur hic Locus per Interrogationem & Subjectionem.

Tertia Pars, Assumptio, sed Resp. videbitur ingrata. Hoc tractabitur sola expositione facti.

Quarta Pars, Probatio Assumptionis, ostendet quàm sit ingrati animi non solum non compensare hominem pro accepto beneficio, sed eundem privare dignitate sua. Describetur hic per Hypotyposin, quemadmodum deflagrante Templo, se medios in ignes Metellus miserit, ut servaret Palladium, unde pender urbis incolumitas. Extollet etiam damna quæ Resp. patietur, si mercedis loco plectatur Metellus.

Conferat quod obiectum est ab Adversario, non esse idoneum Metellum ad officia sui muneris: ostendetque posse ipsum præstare per ministros, quod facere per se non possit; exemplo Consulium & Imperatorum qui in orbe toto multa præstant

per alios; præfuturum Metellum consilio & sapientia rebus divinis.

Quinta pars, Complexio. Insectabitur adversarium, qui persuadere Reip. voluerit, ut esset ingrata, & deinceps careat bonis civibus, qui navare ipsi operam velint.

ORATIO.

Cùm ad singularem Reip. nostræ providentiam pertinere dicendum est, Judices, ne quid committat unquam, unde capere detrimentum possit, tum certè non minore studio præcavere illam oportet, ne beneficiorum immemor & in bonos cives ingrata videatur.

Etenim cùm nihil sit tam potens, tam efficax ad excitandos civium animos ad magna quæque, quàm si dignam rei benè gestæ mercedem expectare cum certa fiducia possint; hic autem stimulus ubi semel defuerit, languescere soleant animi, nec pares ad ferendum rerum pondus experiantur; necesse est profecto, vel ut bene meritorum de se civium operam ac labores Respublica compenset; vel ut suæ ipsius oblita gloriæ, rerum suarum curam omnem ac sollicitudinem extinguere penitus atque emori sustineat.

Nam quid aliud, amabo vos, suscitavit in unoquoque nostrum robur illud, quod ad tuendam Rempublicam eandemque amplificandam & ornandam sensimus nobis toties afflari? Quid majores nostros ad tantam rerum gestarum gloriam accendit, nisi quod persuaserant illi sibi, uti & nos ipsi facimus, rem habere se cum ea Rep. quæ pro navata quemque opera beneficiis afficeret, & nullius officii memoriam oblitterari pateretur.

Quòd si bene meritis civibus gratiam non modò Resp. non rependat, sed eos etiam multandos arbitretur, quis eo paratam animo non abiciat? quis ab ea deficiendum non

Propositio. Nihil tam vere-ri Resp. debet quàm ne ingrata videatur.

Probatio Propositionis. Quia debet alere in civibus emulatio studium.

Assumptio. Effet ingrata Resp. si Metellum re-

moveret a Pontificia dignitate.

petet? quis ingrati animi vitio illam non arguat? Et tamen auctores erimus eidem Reip. ut Metello Pontificiam dignitatem eripiat? non videbitur illa vobis ingrata, dum hominis de se tam bene meriti labores aspernabitur, & amissum ipsius causa lucis hujus beneficium æterno opprobrio cumulabit.

Probatio Assumptionis. Quia plebet eum, cuius egregia merita tenentur remunerare.

Revocate animis, Judices, gloriosum Cæciliæ Metelli & dignum perenni memoria facinus. Cogitate, quàm proximum ruinæ suæ discrimen hæc civitas adisset! quantis hodie, quotquot sumus omnes, in angustiis versaremur; nisi viri optimi prudentia, magnanimitas atque constantia prævenisset malum, & imminentem toti imperio procellam avertisset. Nihil hic dicam, Judices, quod oculis ipsi vestris usurpare non potueritis; nihil exagrabo magnificentius, nihil ad hominis fortissimi commendationem jactantius prædicabo. Ardebat fatalibus flammis ab omni parte Vestæ templum; jam superaverant ignes sacrarum adium fastigia; nulla spes restinguendi incendii affulgebat: præsens periculum, non evitandæ mortis metus, ipsa temerarii consilii inutilitas ab admovenda operi manu cunctos deterrabat. Interim deflagrabant ipsa sacratissimæ Sedis penetralia, ubi Palladium asservabatur: Palladium illud dico, Judices, Præsidium hujus urbis, Reip. columen, totius imperii decus & ornamentum: ejus Numen fortunatissimum tantam Populo Rom. gloriam peperit; quo pereunte, interituram simul Romæ fortunam Oracula toties declararunt. In communi totius civitatis trepidatione pariter ac luctu; inter gemitus & complorationem civium, in summa populorum desolatione, unus Metellus adfuit, qui jacentes erigeret, recrearet perditos,

afflictos consolaretur. Vidistis ipsi, ut oblitus sui, periculi securus, salutaris immemor medios per flammarum globos ac vortices irruerit, & crepitantibus circumquaque ignibus, certo vestigio in eum perrexerit locum, ubi furebat incendii vis major; ut suis ipse manibus jam contactam flammis sacram Palladis imaginem eriperit, & illæsam ad nos reduxerit. Vidistis, inquam, obstupistis, collaudastis hominis fortitudinem, triumphanti applausistis. At ingemivistis multo magis, cum redemptam tanta Metelli calamitate salutem vestram animadvertistis. Nullus fuit è vobis, qui servatum optimo Pontifici oculorum usum suo ipsius periculo non voluisset. Et erit jam aliquis, qui multandum eum dignitatis suæ jactura arbitretur? Ecquis erit deinceps, qui positæ paribus in angustiis Reip. opitulari sustineat? qui capitis discrimine præstare vos incolumes velit.

At enim non est idoneus Metellus, ut muneris sui partes per se ipse obeat. Hoc enim unum est, quod tam malignè, quàm magnificè adversarius noster jactavit; hoc fuit unum cause ipsius, & prolixæ Orationis firmamentum. Sed esto: multa sint, quæ deinceps præstare Metellus non valeat: at numquid eadem præstare non potest per alios? An ergo Imperatores nostri, an Consules, an ceteri, quos moderande Reip. præfecistis, suis ipsi oculis usurpant omnia, aut omnia per se exquantur? Quid ergo prohibet, Judices, quominus, quemadmodum illis, ita & Metello digni ministri seligantur, qui de omnibus ad eum referant, dum ipse consilio & prudentia pro more statuet, quidquid ad Religionis sacrorumque curam pertinebit?

Valeant ergo adversarii nostri præ-

Confusio. Metellus vel orbatus oculis est idoneus ad exercenda Pontificia munera.

Complexio.

*Est Me-
tallus re-
tinendus
in sua di-
gnitate.*

stigia, quibus scrupulum injicere religioni vestrae aggressus est: occludite aures perniciosissimis consiliis, quae tantam nomini vestro labem inferrent; neque in has angustias finite adduci Rempublicam, ut, dum in bonos cives ingrata videbitur, neminem deinceps habeat, qui laboranti succurrere, & egregiam periculo suo navare operam velit.

Hic autem notabis non servandum esse semper eundem in tractanda Ratiocinatione Propositionum ordinem; sed immutandum plerumque, cum ad dissimulandum Ratiocinationis artificium, tum ad vitandum tedium, atque satietatem. Quod ipsum monet Tullius lib. 2. de Oratore num. 177. *Tractatio*, inquit, *varia esse debet, ne aut cognoscat artem, qui audiat, aut defatigetur similitudinis satietate. Proponi oportet, quid afferas, & id quare ita sit, ostendere. Et ex iisdem illis locis interdum concludere, relinquere alias, alioque transire. Saepe non proponere ac ratione ipsa afferenda, quid proponendum fuerit declarare; si cui quid simile dicas, prius ut simile confirmes: deinde, quod agitur, adjungas: puncta argumentorum plerumque ut occulas, ne quis ea numerare possit: ut re distinguantur, verbis confusa esse videntur.*

Habes exemplum istius varietatis in Oratione pro Caelio n. 45. ubi hoc argumentum instituit, quod Ratiocinatione tractat. Quisquis liberalibus disciplinis ac studiis deditus est, non potest servire voluptatibus, sed Caelius liberalibus artibus perdiscendis semper deditus fuit; Ergo Caelius non potuit servire voluptatibus.

Nam ad dissimulandum artificium Ratiocinationis incipit à Probatione Assumptionis, seu à quarta Proposi-

tionem Ratiocinationis & probat Caelium deditum fuisse semper liberalibus studiis hoc pacto. *Audistis, cum pro se diceret, audistis antea, cum accusaret (defendendi hac causa, non gloriandi loquor) genus orationis, facultatem, copiam sententiarum atque verborum, quae vestra est prudentia, perspexistis. Atque in eo non solum ingenium elucere ejus videbatis, quod saepe, etiam si industria non alitur, valet tamen ipsum suis viribus; sed inerat, nisi me propter benevolentiam forte falletbat, oratio, & bonis artibus instituta & cura & vigiliis elaborata.*

Deinde exposita & probata Assumptione regreditur ad Propositionem ipsam Ratiocinationis, & demonstrat non posse eundem hominem & studiis esse deditum, & servire voluptatibus eodem numero 45. *Atque scitote, Judices, eas cupiditates quae obijciuntur Caelio, atque haec studia, de quibus disputo, non facile in eodem homine esse posse.*

Mox ejusdem Propositionis affert Probationem, quam fusè amplificat & exornat. *Fieri enim non potest, ut animus libidini deditus, amore, desiderio, cupiditate, saepe nimia copia, inopia etiam nonnunquam impeditus, hoc, quidquid est, quod nos facimus in dicendo, non modo agendo, verum etiam cogitando possit sustinere. An vos aliam causam esse nullam putatis, cur in tantis praemiis Eloquentia, tanta voluptate dicendi, tanta laude, tanta gloria, tanto honore, tam sint pauci semperque fuerint, qui in hoc labore versentur? Omittenda sunt omnes voluptates, relinquenda studia delectationis, ludus, jocus, convivium, sermo etiam paene omnium familiarium deserendus. Quae res in hoc genere homines à labore studioque dicendi deterret, non quo ingenia deficiant, aut doctrina puer-*

rilis.

rilis. An hic si se isti vita dedisset, Consularem hominem admodum adolescentem in judicium vocavisset? hic si laborem fugeret, si obstrictus voluptatibus teneretur, in hac acie quotidie versaretur? appeteret inimicitias? in judicium vocaret? subiret periculum capitis? ipso inspestante Populo Romano tot menses aut de salute, aut de gloria dimitteret?

Denique subjicit Complexionem; ac velut reportata victoria triumphat. num. 47. *Nihil igitur illa vicinitas redoleret? nihil hominum fama? nihil Baja denique ipsa loquuntur, &c.*

Hujus Ratiocinationis hoc prope modo tractata sequens Exercitatio exemplum dabit.

EXERCITATIO.

Alexandri Magni ad trecentos Milites Oratio, ut Petram Urbem in rupe inaccessa positam invadant.

SYNOPSIS.

HAc utetur Ratiocinatione. Petra non debet eos retardare, quos nullae haecenus difficultates retardarunt, sed nullae haecenus difficultates vos retardarunt, ergo Petra non debet vos retardare. Ratio quae vim argumento sufficit petitur ab Antecedentibus. Nihil vos haecenus retardavit.

Exordium ducetur à Complexione, nimirum ab ea sententia, Petra non debet vos retardare, quae sententia ducetur in Periodum; v. g. si rem haberem cum iis Militibus quorum spectata minus virtus esset; &c. sed &c.

Deinde veniet ad Assumptionem, nullae ad hunc usque diem difficultates vos retardarunt, quod tractabitur per Interrogationes & Antitheses, quid enim tam invium quod &c.

3. Descenderet ad Probationem Assumptionis quae tractabitur enumeratione Expeditionum illarum, quas Alexandro Duce perfecerat. Narrabit disiecta munimenta, occupatos inaccessos aditus, juga montium superata, debellatos hostes fortissimos, &c.

Concludet per Propositionem, Petra non debet retardare quos nihil haecenus retardavit. Nunc igitur tot expugnatores urbium, tot victores hostium urbs una moraretur; &c. Probationem afferet quia parum honorificum ipsis foret, hic invenire metam victoriarum, &c.

ORATIO.

Si rem haberem hodie cum militibus, quorum virtus spectata mihi foret minus, quam vestra est, Commilitones fortissimi, vererem ego plurimum, ne vel ad unum Petrae aspectum, quam natura ipsa adversus mortaliū impetus videretur munisse, arma pariter cum animis abjicerent. Nunc verò dum eos alloquor, qui suam in adeundis periculis constantiam toties approbarunt, non dubito, quin, quantum ad infringendos animos vestros offert urbs illa difficultatis atque pertinaciae, tantum ad eam expugnandam roboris atque audaciae afferatis.

Quid enim est tam invium, per quod sibi viam fortitudo vestra non fecerit? quid tam arduum, quò non alacritas eruperit? quid tam invictum & insuperabile, quod infusus animo vincendi ardor non fregerit atque expugnarit?

Nam quid hic ego memoria repetam, quaecumque mihi dedistis ad hunc usque diem virtutis vestrae munimenta? Urbium invictarum propugnacula disjecistis; montium juga perenni nive obruta emensi estis; inaccessos aditus occupastis! rapidissimos amnes trajecistis; angustias Ciliciae intravistis, vim frigoris in India sine lassitudine perpeffi tolerastis; experiendo, quae ceteri desperaverunt, Asiam tenemus in potestate.

Nunc ergo tot expugnatores urbium, tot domitores hostium, tot populorum victores Urbs una moraretur? Triumphis nostris Petrae metam imponeret; hunc ad scopulum

allisa

*Complexio.
Petra non debet retardare: Alexandri militibus ab eadem oppugnanda.*

*Assumptio.
Nihil fuit tam difficile, quid illi non perfererint.*

*Probatio Assumptionis.
Rerum ab Alexandri militibus fortiter & feliciter gestarum enumeratio.*

*Propositio.
Petra non debet eos retardare quos nihil haecenus retardavit.*

allisa vis atque acies armorum frangeretur, aut hebesceret? hic præceptorum animo palmarum ac laurearum spes atque expectatio rescinderetur atque evanesceret?

Probatio Propositionis.
Quia esset hoc Alexander in milibus minoris eum

Videte, fortissimi Commilitones, videte, ne cum gloriosissimum vobis fuerit nihil hæcenus fortitudini vestræ restitisse; ita foret jam turpissimum, si vos iniquior urbis moles retardaret. Cogitate, quæso, intentos esse in unumquemque vestrum universi orbis oculos, qui facinorum vestrorum splendore perstrictus toties obstupuit, & novum in hodierna expugnatione roboris atque constantiæ prodigium à vobis expectat. Ite igitur alacres Alexandro duce atque auspice, & quem tanti facinoris habetis jam hortatorem, eundem fortitudinis vestræ muneratorem amplissimum speratore.

A R T I C U L U S V .

De Ratiocinatione Imperfecta, seu quæ Quinquepartita minor est.

Hæcenus actum est à nobis de Ratiocinatione Quinquepartita, cuius partes omnino quinque in Oratione tractantur, & quæ libro 2. ad Herennium num. 27. vocatur Ratiocinatio absolutissima & perfectissima. Quibus verò deest pars aliqua, aut etiam plures ex illis quinque, Ratiocinationes imperfectæ dicuntur, non quod careant aliqua perfectione, quam habere debeant, sed quod quibusdam partibus destituantur, quæ prætermittuntur consultò, & quas supervacaneum esset operosius pertractare.

Sunt enim Propositiones quædam tam claræ, tam evidentes, ut probari non egeant; adeoque vel non est illis conquirenda probatio, vel ipsæ etiam indictæ relinquuntur.

verb. gr. Initio Orationis Miloniana hoc instituire argumentum videtur Tullius, Si licet aliquando hominem occidere, maximè insidiatorem, sed licet aliquando occidere hominem, ergo licet occidere insidiatorem.

Operam lussit Cicero si Propositionem primam probare voluisset, quæ quoniam revocari non potest in dubium, dilabitur statim ad Assumptionem, quæ facessere sola difficultatem poterat. Et probat multis ac variis argumentis licere aliquando hominem occidere, unde concludat postea posse jure interfici insidiatorem.

Sic & 7. Philippica num. 9. pacem nullam esse posse cum Antonio contendit, hac Ratiocinatione. Pax Populo Romano cum ullo mortaliū turpis esse nulla debet; cui Propositioni per se notæ nullam rationem subjicit. At cum Antonio nisi turpis pax esse nulla potest; hanc verò partem pluribus probat. Denique concludit alienos à pace animos esse oportere.

Quin & unica nonnunquam Propositione constare potest Ratiocinatio. Ita pro Plancio num. 49. *Sed cur ego sic ago? quasi non comitiis jam superioribus sit Plancius designatus. Edilis?* Iste enim voces continent solam Assumptionem hujus argumenti. Non est reddenda ratio cur Plancius fuerit Edilis renunciatus posterioribus Comitiis, qui superioribus jam fuerat designatus; sed superioribus Comitiis jam fuerat designatus, ergo, &c.

EXERCITATIO.

Abigailis ad Davidem Oratio, cum is ad perdendam Nabali domum pergeret.

Ratiocinatio imperfecta, in qua Propositio cum ejus Probatione & Conclusio tractantur, relicta Assumptione.

S Y N O P S I S .

U Tetur hoc argumento à Notatione Nominis petito. Nihil tam regium est quam hostibus parcere. Tu Rex es, ergo debes hostibus parcere.

Exord. Dicitur à Prolepsi dicitur non venire se, ut factum conjugis excuset, aut de nimia Davidis severitate conqueratur; dignum esse Nabalum, qui pœnas luat; quandoquidem tanti Regis iussa despexit. At eo se venisse consilio, ut ad ejus clementiam recurret. Tum tractabit Propositionem ostendetque, quàm sit dignum magnanimitate regia hostibus parcere.

Probationem afferet petitam à Comparatione; conferetque res à Davide præclare gestas cum eo facinore, quo vindictæ desiderium reprimens Nabalo parceret.

Alteram Probationem afferet petitam ab ipsius Davidis factis, qui Sauli hosti perperit, cum posset ipsum perdere. Unde eliciet argumentum à Majori ad Minus. Tu cum versaretis in continuo vitæ periculo, noluisse eum occidere, à quo uno timendum habebas, quanto facilius debes homini parcere, à quo nihil tibi timendum sit?

Tum relicta Assumptione, quæ clara est, per varios motus tractabit Conclusionem, ergo debes Nabalo parcere.

O R A T I O .

Supplicem vides, tuisque advocatam genibus Abigailem, Rex fortissime; non eo paratum animo, ut infelicis Nabali factum excuset, aut de tua in eum severitate conqueratur. Scio quàm grave scelus spontis imprudeas admisit; quascum-

que in eum statueris pœnas, etiam meritis leviores feret, qui regis contemptor majestatis imperia tua neglexerit. Hoc unum mihi miseris in rebus perugium est, hæc spes afflictæ salutis una, clementiam ut implorem tuam. Caruissem hodie conspectu tuo, Rex fortissime: suis se in latebris unà cum infelici marito continuisset Abigail fatalem capitis sententiam expectans, nisi tu, quem unum vereri debuimus, spem injecisses aliquam; nisi benignitatis tuæ fiducia jacentes ac perditos excitasset. Novimus enim verò, novimus, & tota, quàm latè patet, Judæa spectatum habet, quàm regium ad hunc usque diem duxeris hosti vel infenso parcere; hæc tibi semper placuit inter ceteras victoria, quam de te ipso, quam de iracundia retulisses; neque visus tibi est unquam triumphorum tuorum fructus dulcior, quàm si ex hoste capitali fecisses quempiam amicissimum.

Equidem scio, Rex fortissime; prædicabunt posteri res à te bello & pace præclare gestas, neque de laudibus tuis ulla unquam ætas conticescet. Te Gigantis immanis victorem gloriosissimum, te Philistæorum triumphatorem, te domestici tumultus pacatorem extollent. Tuam in capiendis consiliis prudentiam, in agendis rebus fortitudinem, in perficiendis constantiam celebrabunt. At quæ par inveniri poterit Oratio, cum animi tui mansuetudinem, cum temperantiam atque moderationem exornare aggredientur. Credent illi, qui rerum tuarum historiam olim excipient, extitisse quempiam in victoria tam sui compotem, ut servare mallet quos vicerat, quàm vincendo eosdem perdidisse. Huic tu gloriæ, cujus socium habes neminem, patere, Princeps invictissime, ut infelix Nabalus cumulum a-

Propositio.
Nihil tam regium est, quàm hostibus parcere.

Probatio Propositionis.
A comparatione rerum à Davide gestarum.

ciat. Hoc habet saltem in sua calamitate conjux meus solatium, ut per hunc tot patris à te tanta cum laude facinoribus aliquod incrementum accedat. Is unus potest aliquid addere ad vulgatam jam de te apud gentes exteras bonitatis famam.

Altera Probatio A comparatione Saulis, cui David pepererat cum Nabalo.

Imò, imò indulta per te Nabalo venia suscitabit apud omnium animos gratissimam facti illius memoriam, quando inimico Sauli & persequenti te, te acrius, cum interficere eum posses, pepercisti. Hic ille David est, inquit, tam bonus, tam facilis, tam mansuetus! ut constans sibi! ut sui semper similis, ut in parcendo tam imis quam summis semper magnificus! Hanc tu opinionem mansuetudinis, non tuleris modò, si Nabalo parces, sed augebis. Jam haberi contempor injuriarum nullo tuo periculo potes, qui capitales iras tanto vitæ tuæ discrimine olim condonasti. Nihil tibi jam metuendum habes à Nabalo, cui nihil non erat à Saule pertimescendum. Quanto stabit tibi illa victoria, quæ tantum tibi laudis accerset?

Complexio. Debet David Nabalo parcere.

Miserece igitur, Rex fortissime; vivat beneficio tuo Nabalus; & quod ipsi mihi que lucis exigendum superest, hoc Regis benignissimi clementiæ ac bonitati debeamus.

ALIA EXERCITATIO.

Septimi apud Ptolomæum Aegypti Regem Oratio, qua victum in acie Pharsalica Pompejum & in Egyptum confugientem servandum esse demonstrat.

SYNOPSIS.

G Emino illo argumento utetur. 1. quidem Magnanimitatis est opem ferre miseris, Pompejus est miser, ergo magnanimitatis est opem ferre Pompejo. 2. Tur-

pe est amicum adversa fortuna laborantem deserere, sed Pompejus est amicus tuus, ergo turpe est Pompejum deserere.

Tractabitur 1. Assumptio, 2. Propositio prioris argumenti. Deinde sola Assumptio posterioris argumenti.

Orietur ergo ab Assumptione prioris argumenti, nempe Pompejus est miser, representabitque miserum ipsius statum per comparationem cum priori fortuna & per Anittheses. Ecce venit ad te Pompejus accisis ac perditis rebus, qui, &c. victus, qui, &c. tuam implorat opem, qui, &c.

2. Gradum faciet ad Propositionem; ostendetque magnanimitatis esse miseris opitulari. Ne te illa species supplicantis deterreat, meminere nunquam fuisse tibi oblatam illustriorem occasionem, &c. nam cur in eo posita es dignitatis gradu nisi ut, &c. cum relicta probatione Propositionis,

3. Veniet ad Assumptionem alterius argumenti, jubebitque ipsum meminisse quid Pompejo debeat, qui parentem ipsius de folio deturbatum restituit. Amplificabit beneficium per Narrationem & Hypotiposim. Dejectus pater tuus suorum malevolentia propitium Pompejum expertus est, &c.

4. Veniet ad Complexionem omissa Propositione. Tu-ne ergo dubites referre parem Pompejo vicem! hunc tu abicias, per quem regnas, & sine quo non viveres?

ORATIO.

Ecce venit ad te Pompejus, Rex fortissime, non in ea quidem maiestate ac pompa, qua totius orbis victor ac triumphator incescit; sed accisis rebus ac perditis, sed victus, & amisso exercitu tristissimos instantis fati casus representans ad vivum. Ecce supplicantis in morem alienam opem implorat, qui opitulari cæteris & afferre subsidium laborantibus noverat. Ecce tuam in fidem ac clientelam se recipit, cujus in patrocinio ac defensione tam certum adversus rebelles & contumaces Aegyptios tuus parens, tuque adeo paterni heres imperii præsidium habuisti.

Assumptio prioris argumenti. Pompejus est miser.

Neque te verò funestissimus ille suppli-

Propositio prioris Argumenti. Magnanimitatis est miseris opitulari.

supplicis Principis apparatus ab impetrienda, quam enixe petit, fiducia deterreat. Imò, imò cogita, Rex fortissime, nunquam illustriorem oblatam tibi fuisse probandæ virtutis & magnanimitatis regiæ commendandæ occasionem, quam quæ infortunati Imperatoris calamitas attulit. Quorsum enim putas ad tantum dignitatis apicem atque fastigium fuisse reges evectos, nisi ut in altiore loco positi ad sublevandam miserorum inopiam ultro descenderent, & lætioris, quo fruuntur, fati commoda cum afflictis & iniquam fortem patientibus partirentur. Hoc enim verò reges habent supra cæteros mortalium, suas ut opes effundere possint uberius, & liberalitatis suæ magnificentiam illustrius declarare.

Assumptio posterioris Argumenti. Multum debes Pompejo.

Sed quia ego te accedere istis mediator, aut nihil indigentem stimulis aggredior incitare, quasi Pompejum ignorares, aut quid tanti viri benevolentia debeas non meminisse? Nam cur tibi revocem in memoriam, ut pulsus è folio per summum nefas populorum malevolentia Ptolomæus parens tuus in sola Pompei Magni liberalitate atque fortitudine præsidium invenerit? Frustra vicinorum Principum fidem ac clientelam imploraverat, frustra diverterat in varias plagas aliquam afflictis rebus fiduciam rogaturus: frustra digressus Romam tanquam in asylum & communem gentium omnium portum, Senatus auctoritatem, Magnatum potentiam, veluti ostiatim, emendicaverat. Inveniebatur nemo, qui jacentem erigeret, recrearet perditum, afflictum consolaretur. Unus repertus Pompejus est, qui amicas misero regi tetenderit manus, & lentos nimis in ferendis suppliciis inflammaret. Nosti quo demum exitu excitavit unumquemque ad im-

petriendam, quam parens tuus opem atque benevolentiam postulabat? quæ auctoritate sua ac gratia partem Senatus longè potissimam ipsosque adeo Consules suam in sententiam ire compulerit; quo studio rerum vestrarum hanc sibi ipse sumpserit provinciam, tuum ut folio parentem redderet; quanto denique robore, quanta prudentia rem totam promoverit ac feliciter consummarit.

Et tu interim parem referre Pompejo gratiam dubitabis? hunc tu jacere afflictum pati, qui parentem tuum erexit? hunc tu destitutum omni ope abicies, sine cuius præsidio nunquam ereptum tibi regnum recuperasses? Vide ergo, ne, cum olim Pompejo gloriosissimum fuerit, nulla affectum beneficentia pulso regnis Ptolomæo tam impensè studuisse, ita turpissimum tibi sit tam singulari provocatum beneficio, nullam supplicanti jam Pompejo benevolentia partem impertiisse.

Complexio. Debet Pompejum adjuvare.

ARTICULUS VI.

De Sorite.

De hac altera Rhetoricæ argumentationis specie, quæ Sorites vocatur, dicemus pauca; tum quia non est illa tam frequens apud Oratores, tum quia non est difficilius aut operæ, aut artificii.

Quid est Sorites? R. Est series, & veluti catena multarum Propositionum, ex quibus gradatim & acervatim collectis eruitur aliqua conclusio. Ita Cicero per Soritem probat omne bonum esse honestum lib. 5. Questionum Tusculanarum n. 45. Etenim quidquid est, quod bonum sit, id experendum est: quod autem experendum, id certe approbandum: quod verò approbaris, id

gra.